

81.642

И 39

128010

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РСФСР
ИРКУТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ

*Дорогому
Сергею Михайловичу*

Иванову

5. II. 81.

*О выписке
ОРБ 92-а см.
стр. 92-103*

ИЗУЧЕНИЕ БУРЯТСКОЙ ФИЛОЛОГИИ В ВЫСШЕЙ И СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ

учебное пособие

Хинан харагшад:

С. Ж. Балданов, В. Б. Махатов,
Э. Р. Раднаев, А. Б. Санжаева,
Ц. Ц. Цыдыпов (харюусалгата редактор)

81.642

И 39

РСФСР-ий Гэгээрэлийн министерство
Эрхүүтэй гүрэнэй багшанарай
институт

БҮРЯД ХЭЛЭ БЭЭГ
ДЭЭДЭ БА ДУНДА
БҮРГҮҮЛИЙН
УЗЭМЭ

Ирку тск, 1978

128010

МАУ ЦБС
г. Улан-Удэ

Урилшалан хэлэлгэ

Энэ жэлнээ эхилээд "Буряад хэлэ бэшэг дээдэ ба дунда ьургуулида үзэлгэ" гэжэ суглуулбари жэл үнгэргөөд лэ гаража байхаар хараалагдана. Энэ суглуулбарин зорилго -- дээдэ ба дунда ьургуулин багшанарта, ОРБФ-эй¹ студентиэртэ шуухала хүдэлмэринүүднэ хэблэхэ. Тиймэнээ гол түлэб: а) буряад хэлэ бэшэгээр шэнэ шэнжэлэгдгын хүдэлмэринүүднэ, б) буряад хэлэ бэшэг дээдэ ба дунда ьургуулинуудта зааха методикоор шэнжэлэгдгын хүдэлмэринүүднэ, в) багшанарай дүй дүршэл харуулын статьянууднэ, г) буряад хэлэ бэшэг заадаг түрүү багшанарай ажабайдал, дүй дүршэл ба ОРБФ-эй амжалта тухай статьянууднэ, д) буряад хэлэ бэшэгээр, тэрээнине зааха методикоор гараанан шэнэ номууд тухай рецензи, найшаал хэблэхэ гэжэ хараалагдана.

Энэ суглуулбари хоёрдохёо 1980 ондо гараха юм. Тэрээндэ хабаадалсыт гэжэ эхин ба дунда ьургуулин багшанарые уринамди. Тийхэдээ машинка дээрэ сохёод байхада, 10 июурнаа үлүү гарахагүй статья нимэ адресаар эльгээгнт: 670000, Улан-Удэ, Ранжурова, 6, Пединститут, Кафедра русско-бурятской филологии.

---

¹ Отделение русско-бурятской филологии.

Буряад хэлэнэй холбуулал¹

Дээдэ ба дунда нургуулинуудта буряад хэлэ заахада, холбуулалнууд гэшэ тон хүшэр асуудалнуудай нэгэн болодог. Мэдүүлэлэй байгуулгааршы, мэдүүлэлэй гэшүүдээршы шүүлбэри хэхэдэ, 2-3 үгэнүүд хамтараад нэгэ гэшүүн болоно гү, али ганса гансаараа бээ даанан гэшүүд гэшэ гү, али хоёр гэшээ танараад обородой ба мэдүүлэлэй хубинууд болоно гү гэхе мэтын асуудалнууд ходол гаража байдаг. Энэ юун дээрэ-хэе болоноб гэхэдэ, буряад хэлэнэй холбуулал гэхе бүхэли дээрээ хаанашы харуулагдаагүй. Һүүлэй үедэ гараан шухала номууд² соо "холбуулал" гэхе темэ огто орхигдонон байна. Манай хэлэнэй холбуулалы гол түлэб Т.А.Бертагаев³ шэнжэл-хэн байна.

Энэ статья 1950-аад оной нүүлшн жэлнүүдтэ тэрэ үеин ород хэлэнэй номууды ба мүн буряад, монгол хэлэнүүдээр гараан статьянууды баримталан студентнүүдтэ уншаха лекци гэхе бэшэгдээн байгаа. Саашадаа нэмэри оруулагдадаг байна. Һүүлшн жэлнүүдтэ Т.А.Бертагаевай дээрэ дурдагдаан ном хараада абалсагдаа, зарим ушарта, жэшэнь, эхир үгэнүүды тэрэ ном дахуужа бэшэгдээ.

¹ 1977 ондо БурАССР-эй Минпросой УМС (учебно-методическэ совет) дээрэ "холбоо үгэ" гэхын орондо "холбуулал" гэхе термин хэрэглэхэ гэхе тогтоол гараа.

² Д.Д.Амоголонов. Современный бурятский язык, Улан-Удэ, 1958. Грамматика бурятского языка, М., 1962.

³ Т.А.Бертагаев. Сочетания слов и современная терминология на материале монгольского и бурятского литературных языков, М., 1971.

Гол түлэб Московско университетэй нимэ учебник дахуужа бэшэгдээн юм:
Современный русский язык. Синтаксис. Под редакцией проф. Е.М.Галкиной-Федорук, Издательство Московского университета, 1957.